

Ti ha unes propostes didàctiques basades en aquest llibre que es poden baixar gratuïtament des de www.edicionsdelpirata.cat.

CULTURA CATALANA SINGULAR i UNIVERSAL

Convidada a Frankfurt 2007

© Dolors Garcia i Cornellà, 2004
© Il·lustracions: Quim Bou i Mas, 2004
© D'aquesta edició: Edicions del Pirata
Carrer Hurtado, 35, entresòl 3a. 08022 Barcelona
Telèfon 93 434 47 86 / 677 71 60 61
Correu electrònic: editorial@edicionsdelpirata.cat
ISBN: 978-84-933967-6-3
Dipòsit legal: B-44.975/2007
Impressió: Romanyà-Valls, Capellades

Distribució: L'Arc de Berà, Badalona
Tel.: 93 465 30 08
Correu electrònic: comandes@arcdebera.com
1a. edició: octubre del 2004
2a. edició: novembre del 2007

AQUEST LLIBRE HA ESTAT PUBLICAT
L'ANY DEL CENTENARI
DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

IECent anys 19072007

Cap part d'aquesta publicació no pot ser reproduïda, emmagatzemada o transmesa, de cap manera ni per cap mitjà, sense l'autorització escrita de l'editor, tret de les citacions en revistes, diaris o llibres si se n'esmenta la presència.

Edicions del Pirata

Els brons a les Fondalades Tenebroses

Dolors Garcia i Cornellà

Il·lustracions de Quim Bou

Índex

De brownies a brons	5
1. Els escollits	9
2. El llindar de les Fondalades Tenebroses	31
3. Un pont de boira	53
4. Els esperits de la discòrdia	73
5. El faig mil·lenari	95
6. Retorn a Dorf	113

De brownies a brons

Els *brownies* són uns dels follets més coneguts i estimats de les terres d'Escòcia. Ja existien fa molts i molts anys. Aleshores, feien uns seixanta centímetres d'alçada, tenien un pèl marronós molt espès que els cobria pràcticament tot el cos i solien vestir-se amb robes també de color marró, fetes amb llana d'ovella. Les seves mans eren formades per un polze i els altres quatre dits enganxats en un de tot sol. Eren molt servicials amb els humans, tot i que mai no es trobaven cara a cara. De nits, mentre els humans dormien, els *brownies* els netejaven les cases a canvi d'algun dolç i una mica de llet. L'únic que no volien mai eren robes noves. Quan els regalaven robes noves, els *brownies* desapareixien d'aquell indret i els humans els perdien per sempre.

Porucs, temerosos, susceptibles i, sobretot, molt fredelucs, de mica en mica, uns quants *brownies* es van escampar pel món buscant terres més càlides on poder viure. Perquè no els veïessin els humans en el seu viatge cap a altres països, van aconseguir disminuir encara més la seva

alçada. Així van poder passar inadvertits en els vaixells on embarcaven a la recerca d'una vida més còmoda i, sobretot, més temperada.

Un grup molt nombrós de *brownies* va arribar al nostre país. Ràpidament van veure que en aquella terra hi havia més sol i menys boira i, contents, es van estendre ràpidament pels boscos i els camps. Alguns també es van establir prop del mar. I així, sense que els humans d'aquest país en sabessin res, van fundar la Terra dels Brons, que era el nom que van adoptar per diferenciar-se dels que s'havien quedat a Escòcia, el lloc d'on provenien. Els brons, ara, no feien pas més d'un pam i mig, els havia caigut el pèl del cos, en no necessitar-lo per protegir-se del fred extrem, i se'ls havien separat els quatre dits que tenien enganxats per poder treballar més i millor. Però continuaven vestint-se, això sí, amb la mateixa roba marronosa de sempre, feta amb la llana que havien dut del seu país d'origen.

Un cop establerts, i continuant amb els seus costums ancestrals, van començar a entrar de nits a les cases dels humans d'aquí, per netejar-les i endreçar-les. Els humans, no sabem ben bé com, potser a causa d'algun savi que coneixia i estudiava les tradicions d'aquests follets, es van acostumar a deixar-los llet i dolços. I així, de mica en mica, els brons van reprendre el seu estrany però

profitós pacte amb els humans, només que aquests humans eren els de la nova terra.

Sota els boscos espessos de les Guilleries, a les planes obertes de l'Empordà, a les fondalades de la Selva i d'Osona, arran de mar, als prats verds del Berguedà, a les altes muntanyes del nord de Lleida, a la vora dels rius o a les terres assolellades de Tarragona, els brons viuen tranquils des de fa centenars d'anys. Els seus llogarets són petits, com ells, i amagats de la vista i la curiositat dels humans, que només saben que existeixen pel seu treball acurat i extremadament servicial.

La Terra dels Brons és coneguda i desconeguda alhora per tots nosaltres. Coneguda, perquè és la mateixa que tenim, el mateix mar, els mateixos rius, les mateixes valls, els mateixos boscos, el mateix sol i la mateixa llum. Desconeguda, perquè, encara que hi és, no la veiem ni la veurem mai. La Terra dels Brons amaga en les seves entranyes una vida activa, plena de relacions i pactes entre els seus habitants. La seva llengua és diferent a la nostra, així com també els seus costums, els noms que han donat als indrets on viuen i treballen, els seus valors, els seus principis i les seves creences. Una complicada xarxa de camins invisibles als nostres ulls uneix els diferents poblats dels brons. Només molt de tant en tant, molt i molt, es troben tots en un mateix

lloc, un lloc secret que segurament mai no sabrem on és, si al mar o a la muntanya.

De la mateixa manera que passa amb els humans, hi ha brons més viatgers, que mai no paren en un mateix lloc, i brons més sedentaris, que mai no es mouen del lloc on han nascut. També, com entre els humans, hi ha brons de bon cor i brons amb objectius i sentiments més recargolats. I finalment, igual que en el món dels humans, els brons estimen, pateixen, riuen, ploren, es fan promeses, somien en el futur, passen por o senten alegria. És un món intens, viu, sorprenent i absolutament fantàstic.

1. Els escollits

Ja queia el sol darrere els turons verds que envoltaven Dorf. El llogaret, un dels més clars i lluminosos de tota la Terra dels Brons, es disposava a celebrar una de les seves nits més màgiques i misterioses. Tots els brons de Dorf s'havien vestit amb les seves millors robes. Per una vegada, havien deixat de banda els draps de llana marronosa lligats a la cintura amb una trena feta de tiges de lliri, i havien tret de l'armari els vestits de festa, que consistien en unes túniques molt belles. Gairebé totes eren blanques o de colors molt pàl·lids i duïen ornaments cosits, com ara fulles de roure, pètals de flors de neu o granets de quars blau.

Els brons adults havien encès les fogueres a l'esplanada grossa i les brons acabaven de coure les viandes del sopar vora el foc. Els brons i les brons joves paraven llargues taules al voltant de les fogueres. I els petits traginaven aigua des de la font i el riu amb els càntirs de pell de cabra. Els més vells no feien res. Només miraven. Asseguts

als bancs de fusta de davant de les cases, abillats ja amb les túniques blanques, rememoraven altres nits com aquella, la nit de les coses perdudes, i els que havien tingut la sort de ser els escollits en aquella nit encara conservaven ben endins les emocions que els havia tocat viure.

Quan el sol es va pondre del tot, es va notar un neguit més gran entre els brons de Dorf. Tothom es va afanyar a enllestir la feina i, de mica en mica, es van anar situant al voltant de la foguera central. Les mares tenien els més menuts a coll, que miraven les flames amb els ulls ben oberts.

Un silenci absolut, només trencat pels espetarrecs de la llenya i pel murmuri de la brisa suau entre les fulles dels arbres, envoltava els brons, les fogueres i les cabanes de Dorf. Dels perols que reposaven sobre pedres planes no gaire lluny del foc, en sortien flaires exquisides, fruit de la cocció durant hores i hores de verdures, flors i hortalisses de les més saboroses. Damunt de safates fetes destrament amb fulles tendres de canya, hi havia una gran varietat de formatges de llet de cabra i d'ovella. També hi havia llet amb sucre en alguns gerros de ceràmica. I, ocupant un lloc destacat enmig de les menges, hi havia el dolç: galetes, coques, pastissos i melmelades de mil gustos diferents. I és que els brons són, per damunt de tot, extraordinàriament llaminers.

Tot i que tothom tenia una gana que se l'enduïa, ningú no gosava tocar res de tot aquell increïble mostrari d'aliments. Abans, havia d'aparèixer en Reiter, el mag suprem dels brons, cavalcant damunt la libèl·lula, per fer la tria d'aquella nit. Després, un cop se sabés quins eren els escollits i a quin lloc haurien d'anar a complir la seva missió, començaria el banquet.

L'Afra, una bron encara molt joveneta, però decidida, forta i valenta com cap altra, assistia en silenci, com tothom, a l'espera d'en Reiter. Durant tot el dia no havia parat d'atabalar el seu pare:

—I si em toca a mi, pare? I si sóc jo l'escollida, aquesta nit? —preguntava, plena d'emoció.

—No pot ser, filla —li deïa el seu pare amb tota la paciència del món—. En Reiter sempre tria brons forts i valents.

—Jo en sóc molt, de forta i de valenta.

—Però encara ets petita.

—La mare va ser escollida quan tenia la mateixa edat que jo tinc ara —insistia l'Afra—. Un dia m'ho va dir.

—Però la teva mare, a la teva edat, era dos dits més alta que tu. A més, encara tens molt de temps per endavant. No pateixis, que algun dia seràs l'escollida, n'estic segur. Però, aquest any, encara no.

L'Afra no es va pas desesperançar, amb les paraules del pare, sinó ben al contrari. I què, si

era petita? I què, si tenia molt de temps per endavant? Alguna veu que sentia al seu interior li deia que aquella nit, la nit de les coses perdudes d'aquell any, seria ella l'escollida per anar a cercar-les. De quins serien els seus companys en una nit tan especial, no en tenia cap idea clara. Però això tant li feia.

En Reiter va arribar de cop i volta, com sempre. Lleuger i silenciós, va aparèixer damunt la immensa i bellíssima libèl·lula Blau com si acabés de caure ben bé del cel fosc. Amb elegància, la Blau es va posar lentament entre els presents, vora la foguera grossa i, una vegada en Reiter va descavalcar, se'n va anar sense presses a beure la llet ensucrada que li tenien preparada en un bol especial per a ella.

En Reiter es va espolsar la túnica, que no era blanca ni de colors pàl·lids com la dels altres sinó vermella i amb brodats daurats, i es va aclarir la veu fent uns quants estossecs. Tothom callava. Fins i tot el foc semblava que havia afluixat el seu soroll i la brisa s'havia encalmat.

El mag suprem va mirar els presents amb afecte i simpatia. Sabia que els brons de Dorf eren dels més treballadors de tota la Terra dels Brons i que els humans que vivien a prop n'estaven contents. Per a en Reiter, això era molt important. Humans i brons s'havien d'entendre si no volien encetar una guerra en què, com a

totes les guerres, tothom hi sortiria perdent. En canvi, si tots feien la seva feina, la pau i la tranquil·litat regnaria en els dos mons. Els brons havien de complir al peu de la lletra amb les seves obligacions. Els que vivien als camps, als boscos i a les muntanyes havien de netejar els camps de bardisses, enllustrar les eines que els humans feien servir per llaurar i treballar, recollir cireres d'arboç i móres silvestres del llinar dels boscos i desembussar els rierols que baixaven de les muntanyes, a part de netejar les cases. Els que vivien prop del mar havien de netejar les arts de pesca i sargir les xarxes quan els pescadors no tenien temps de fer-ho, netejar les barques i les cases dels pescadors i recollir la brutícia més petita de la sorra de les platges. Si feien això cada nit, si cada matí els humans trobaven els camps nets, les eines enllustrades, les cireres i les móres a les portes dels masos, els rierols desembussats, les barques i les cases endreçades i les platges netes de brutícia, els brons s'enduïen cap a casa un bon pessic de llet de cabra, de vaca o d'ovella, un grapat de sucre i de farina i, de tant en tant, petits regals com ara ansats, gerros, càntrics i plats fets a la seva mida, o retalls de fusta. Normalment eren els humans petits, els nens i les nenes, qui s'entretenien construint aquells regals que, a les nits, deixaven a les portes de les seves cases perquè els brons se'ls enduguessin. El

que no els podien regalar de cap manera eren vestits nous. Tothom ho sabia. Si mai ho feien, els brons, com per art d'encantament, desapareixerien d'aquell indret i llavors tothom hi sortiria perdent.

De tota l'extensa i diversa Terra dels Brons, plena de llogarets semblants a Dorf, en Reiter estava convençut que aquell era el poblat amb els millors brons que hi havia hagut en molt de temps. Mai no es ficaven en embolics, ni entre ells ni amb els humans, mai no perdien les ganes de treballar, ja fes fred, calor, nevés o plugués, i sempre tenien les seves cases endreçades i netes.

De totes maneres, cal dir que el mèrit no era només seu.

Al llarg de l'any, sempre hi havia algun bron que perdia alguna cosa. De vegades eren les ganes de treballar, de vegades era la simpatia, o la generositat, o els somnis, o l'enamorament, o la capacitat de fer amics. I, quan es perden aquestes coses, aleshores tot es capgira. Per superar aquest tràngol, els brons de Dorf havien demanat a en Reiter que, una nit a l'any, la nit de les coses perdudes, els permetés recuperar allò que havien perdut i així tot continuaria anant bé. En Reiter s'ho va estar rumiant molt de temps, va consultar llibres i va establir converses amb mags d'altres terres. I, a la fi, va decidir concedir-los aquest desig, un desig, d'altra banda, que no funcionava

amb els brons que no eren de Dorf. Els altres brons no eren prou valents per enfrontar-se, durant la nit de les coses perdudes, als perills i riscos que comportava. Però els brons de Dorf, sí. Perquè eren més valents que ningú, més forts que ningú i amb més ganes de fer les coses ben fetes que ningú. O, almenys, això es pensaven.

—Brons de Dorf—va començar a parlar en Reiter enmig d'un silenci que feia posar la pell de gallina—, avui és la gran nit, la nit de les coses perdudes, i només quatre de vosaltres anireu a buscar el que heu perdut en aquest any. No sabeu encara qui seran els escollits, ni on haureu d'anar, ni les coses que haureu de buscar. Comencem, doncs.

Sense trencar el silenci, un bron es va destacar del grup i va avançar tres passes envers en Reiter. Era en Sigrau, el cap electe de Dorf, que va començar a parlar:

—Sabem, oh gran mag suprem dels Brons, que només podem aconseguir una part de les pèrdues. En aquests darrers dies, tothom que ha perdut alguna cosa al llarg de l'any m'ha fet saber quina era. De tot el que he escoltat que s'ha perdut, he escollit, si us sembla bé, les sis coses que ara mateix us comunicaran aquells que han patit la pèrdua.

En Sigrau havia parlat de sis coses, tot i que se n'havien perdut algunes més. Però en Reiter, ja

des del començament de la tradició, els havia dit que només podien recuperar sis coses, aquella nit. Sis coses i quatre escollits per anar a buscar-les.

D'enmig de tothom, van sortir sis brons que es van posar just darrere d'en Sigrau. El primer a parlar va ser en Neider, el sastre de Dorf, un bron prim, amb el nas punxegut i les mans molt llargues.

—He perdut la son, gran mag Reiter. I, si no dormo, al matí no em llevo, perquè estic cansat. I, si no em llevo, no treballo. I, si no treballo, no puc cosir vestits per als brons.

—Jo he perdut la memòria —va dir una bron amb la veu pansida—, i ja no recordo quines són les flors més bones per als sofregits, ni els noms dels meus fills, ni la cançó que els cantava quan eren petits.

—Jo he perdut la màgia de les paraules —va sospirar en Lyrik, el trobador de Dorf—. Ara cap no em lliga i no sé fer ni un trist rodolí.

—Jo he perdut el somriure —va murmurar un bron molt petit, més petit que l'Afra—, i estic molt trist tot el dia i tota la nit.

—Jo he perdut el coratge —va dir un jove bron amb la veu molt baixa, com si li fes vergonya reconèixer la seva pèrdua—, i ara la nit em fa por i no puc sortir a netejar els camps de bardisses ni a desembussar els rierols que baixen de la muntanya.

—Jo he perdut les ganes de fer les coses ben fetes —va lamentar-se una bron molt joveneta i molt maca, amb els cabells fins i llargs— i, de nits, quan entro en una casa, només netejo per sobre i molt de pressa. I així, cada matí, els humans em deixen menys coses a la porta de casa seva.

Els brons de Dorf estaven veritablement entristits després de sentir totes aquelles desgràcies. Per sort, ara en Reiter decidiria qui havia d'anar a buscar les coses perdudes i, tot seguit, farien el gran banquet.

—La son, la memòria, la màgia de les paraules, el somriure, el coratge i les ganes de fer les coses ben fetes —va enumerar en Reiter, després de quedar-se uns minuts en silenci—. No són pèrdues fàcils, aquesta vegada. Necessitareu uns brons ben valents i atrevits per sortir-les a buscar aquesta nit. Abans, però, hem de saber a quin lloc de la Terra dels Brons s'amaguen les vostres pèrdues.

Cada any era en un lloc diferent. La mare de l'Afra havia explicat a la seva filla que, la nit que ella hi va anar, eren amagades a tocar el mar. Era una nit de llamps i trons, amb un vent que bufava molt fort, com si totes les bruixes i bruixots de la Terra dels Brons s'haguessin posat d'acord per fer la nit més fosca, freda i embolicada des que el món era món. Hi havia hagut anys en què els

escollits van haver d'anar a les muntanyes nevades i buscar les coses enmig de la neu, sentint de lluny, i de no tant lluny també, els udols tristíssims d'en Wolf, l'ogre que sempre plora molt i molt fort per espantar els brons que se li acosten.

En Reiter va anar cap a la foguera grossa i hi va tirar unes pólvores blanques que, amb el contacte amb les flames, van originar un fum molt dens. De dins del fum, van sortir de seguida uns estels de colors. En Reiter va contemplar uns instants els estels mentre deia alguna cosa que ningú no entenia. Quan el fum va desaparèixer, va recular unes passes i es va dirigir als presents:

—Les coses que s'han perdut aquest any a Dorf són a... —tothom va aguantar un moment la respiració i només els xarrups de la Blau, bevent la llet ensucrada, trencaven el silenci— les Fondalades Tenebroses.

Els brons es van mirar amb els ulls espantats. Tots sabien que les Fondalades Tenebroses eren un dels indrets més perillosos de la Terra dels Brons. No pas pel camí que s'havia de seguir per arribar-hi, perquè en Reiter sempre traslladava els escollits a cavall de la Blau i així, en un instant molt breu, ja hi eren. Tampoc no era perillós pels humans que hi vivien, perquè, al capdavant, no n'havien de veure cap, d'humà, ja que la vida en un i altre món es pot dir que eren ben allunyades una de l'altra, i ni els brons sabien ben bé

què feien els humans, ni els humans què feien els brons, més enllà del límit tènue, gairebé invisible, d'aquell pacte que mantenien i que ningú no sabia dir d'on provenia o què l'havia originat. Les Fondalades Tenebroses tampoc no eren perilloses pels barrancs que amagaven, pels pantans que s'hi estenien o per la selva espessa i embolicada que hi creixia ben bé al mig del seu cor. Si alguna cosa espantava de les Fondalades Tenebroses era que hi vivien els esperits més malignes dels brons, aquells que, sempre que volien, semblaven la llavor de la discòrdia ja fos entre els brons mateixos o entre els brons i els humans. Els esperits de les Fondalades Tenebroses no suportaven la pau i la vida tranquil·la. Deien que allò els avorria, que la rutina els feia posar malalts i que ja n'hi havia prou d'endreçar les cases i les pertinences dels humans. Asseguraven que s'havia de trencar aquell pacte tan antic i indignat.

—I qui ens donarà sucre i llet, llavors? —els preguntaven els brons que hi havien pogut parlar una estona o altra, com en Reiter.

—Ens la prendrem.

—Deveu voler dir que la robarem —corregia en Reiter.

—Ens la prendrem i ja està. I també prendrem tota la terra que vulguem i no només la que ens deixin.

—Amb la terra que tenim, n'hi ha prou i de

sobres —els recordava en Reiter—. Per què n'hem de voler més?

—Per ser més poderosos.

—I fer què, amb tot aquest poder?

—Sentir-se poderosos i prou.

Ni els mags llestos i de bon cor com en Reiter no podien fer canviar d'idea els esperits malignes de les Fondalades Tenebroses. L'única sort que tenien els brons era que aquells esperits amb prou feines sortien mai d'allà. Eren tan mandrosos que ni això no feien. Només quan arribava algun vent que els agradava prou, es vestien amb les seves millors gales, que ningú no sabia ben bé quines eren, i se n'anaven a escampar la llavor de les baralles. Aleshores, tothom ho notava, que els esperits de les Fondalades Tenebroses volaven lliures pel país, perquè es passaven èpoques molt dolentes en què tothom es discutia i, a més, sabien com fer-ho per fer descarregar grans calamarsades o, al contrari, fer venir temps de sequera extrema.

Una gran emoció havia encongit els cors dels brons de Dorf en sentir on s'havien d'anar a buscar aquella nit les coses perdudes.

—I com ha estat, oh mag suprem, que les coses que hem perdut hagin anat a parar aquest any a les Fondalades Tenebroses? —va preguntar en Sigrau molt anguniejat. Li sabia greu posar en perill els brons escollits per a la missió.

—No ho sé —va confessar en Reiter amb tota sinceritat—. Només sé que és el nom que he llegit a la fumera de colors.

—I qui hi anirà? —volia saber el cap electe dels brons de Dorf.

—Aquesta és l'altra —va murmurar el mag, traient-se quatre petits còdols de la butxaca de la seva túnica vermella—. Com faig sempre en aquesta ocasió, m'he aturat just quan el sol s'amagava per poder llegir encara amb la seva llum els noms dels escollits en els còdols del gorg de la riera Blanca. Ja sé, doncs, els noms. Però no ho entenc.

—Per què no ho enteneu, Reiter? —va preguntar en Sigrau, fortament intrigat.

—Perquè els escollits són molt joves, i just la nit que s'ha d'anar a un lloc tan perillós.

Els brons es van mirar amb sorpresa, curiositat i una mica d'espant enganxats als ulls. Quins noms havia llegit en Reiter als còdols de la riera?

—Cap d'ells no té més de cent seixanta llunes —va explicar en Reiter, gairebé amb un fil de veu—, i algun no arriba ni a les cent quaranta.

Els brons, que compten l'edat amb llunes i no amb anys, van començar a mirar els joves brons de no més de cent seixanta llunes. A l'Afra, que en comptava cent trenta-cinc exactament, el cor li va fer un salt.

—I com us expliqueu que siguin tan joves els escollits? —va preguntar en Sigrau.

—No m’ho explico —va tornar a confessar en Reiter.

En Sigrau, sense dir-ho en veu alta, va pensar que era una nit ben estranya, aquella. Ni el lloc on havien anat a parar les coses perdudes ni els escollits eren gaire habituals, les coses com siguin. Però, a més, i això era el que més el sorprenia, en Reiter semblava haver perdut aquella seguretat que tant l’identificava. Només contestava confessant que no sabia res. Però els dubtes d’en Sigrau sobre la seguretat d’en Reiter es van esvaïr ben aviat.

—A més de les coses que heu perdut aquest any, els escollits n’hauran de buscar, trobar i dur-ne una altra, aquesta nit —va manifestar el mag de cop i volta.

Allò era nou. Mai no havien hagut d’anar a buscar res més que no fossin sis de les coses perdudes dels brons.

—I què més hauran de buscar, Reiter? —li va preguntar en Sigrau, tot demanant interiorment que no li contestés que no ho sabia.

—Una part dels meus poders.

Aleshores sí que tothom va quedar encongit de debò. Si en Reiter, de qui es refiaven per a tot, havia perdut el seu poder, a qui anirien a buscar quan es trobessin amb algun problema?

Qui els ajudaria, llavors? Qui els diria el que havien o el que no havien de fer?

El bron de la túnica vermella i daurada, el gran mag Reiter, semblava estar aclaparat per una gran confusió, enmig d'aquells brons que l'observaven des de la rotllana. Però el cert era que, en el darrer any, de mica en mica, havia notat com se li esvaïen alguns dels seus poders. Un dia no encertava el temps que faria a la tarda, un altre no sabia reconèixer els signes dels fums o dels focs, com havia fet sempre. Fins i tot barrejava ingredients contradictoris en algunes pocions que, lògicament, no arribaven a bon port.

—Sí, amics. He perdut part dels meus poders i sé que també són a les Fondalades Tenebroses. Però, com ja sabeu, els escollits només poden buscar, trobar i dur sis coses en aquesta nit. Per tant, alguna de les que heu dit s'haurà d'esperar fins a l'any vinent.

El sastre sense son, el bron petit sense somriure, la bron sense memòria, el jove sense coratge, el trobador sense paraules i la jove bron sense ganes de fer les coses ben fetes es van mirar alarmats. Quin d'ells hi renunciaria? Tot era prou important. Un sastre que no pogués treballar per falta de son i, per tant, de descans, faria anar mal vestits a tots els brons del poblat i esdevenir així la riota dels altres poblats. Però un petit bron sense somriure podria encomanar als seus amics

aquesta estranya malaltia i convertir Dorf en un poble de petits brons tristos. Una mare sense memòria per recordar les flors dels sofregits o el nom dels fills també podria encomanar tristesa a les altres mares brons. Un trobador sense paraules seria un desastre per a la permanència de la poesia en els cors dels brons. Un jove sense coratge per sortir de nits es podria enfonsar i, de retruc, enfonsar amb ell els seus amics i acabar veient com ningú no es vol enfrontar a la foscor. Una jove bron sense ganes de fer les coses ben fetes podria desencadenar un greu conflicte amb els humans i, alhora, el poblat es ressentiria de la manca de llet, sucre, farina i atuells varis.

Tot era necessari. Però el poder d'en Reiter, també.

—I si passem tot seguit a llegir els noms dels escollits i després, mentre sopem, parlem de quina cosa deixem per l'any vinent? —va proposar en Sigrau que aquell vespre, entre un tema i l'altre, ja es veia sense banquet.

En Reiter va mirar atentament els quatre còdols que encara duia a la mà.

—Sí, llegim-los —va murmurar, mentre s'escapava un gran sospir col·lectiu de la rotllana dels brons.

Hi havia més expectació que mai per saber el nom dels brons que, aquella nit, havien d'anar a la missió.

—El nom que posa al primer còdol del gorg de la riera Blanca és Curial.

Un bron de no pas més de cent cinquanta llunes va aixecar el braç de seguida i, enormement emocionat, es va obrir pas entre els brons mentre s'acostava a en Reiter.

L'Afra se'n va alegrar molt per en Curial, el seu amic de l'ànima, amb qui compartia jocs i somnis gairebé des que tenien només unes poques llunes. Però va continuar, molt atenta, a l'espera dels altres noms.

—Al segon còdol, hi posa Lleïr.

En Lleïr, una mica més gran que en Curial, es va dirigir, seriós i tant o més emocionat que en Curial, cap a en Reiter.

—Al tercer, hi he llegit Muç.

En Muç, si fa no fa, tenia les mateixes llunes que en Curial. Però, així com en Curial era entenimentat, prudent i més amant de les converses que no pas dels jocs esverats, en Muç era ben bé tot el contrari. Mai no estava quiet ni un moment i no es cansava de repetir que, de gran, volia ser aventurer. Gairebé saltant d'alegria, es va plantar al costat d'en Reiter en un instant.

—I l'últim nom que he llegit als còdols de la riera Blanca —va dir el mag enmig d'un gran silenci— en aquesta tria tan estranya, ha estat el de l'Afra.

Un gran murmuri de sorpresa, però també

d'esglai, es va escapar de la rotllana dels brons. L'Afra, de cent trenta-cinc llunes, era una bron molt estimada per tothom, perquè era assenyada, alegre, generosa i treballadora. Però ningú no entenia com una bron tan petita podia haver estat escollida per a la missió d'aquella nit a les Fondalades Tenebroses.

El pare de l'Afra la va voler retenir abans no se n'anés on l'esperaven en Reiter i els altres escollits.

—Pare, en Reiter m'ha cridat —va dir la bron en veure que el seu pare l'agafava ben fort del braç.

—Ja ho he sentit —va murmurar el pare, sense deixar-li anar el braç.

—Hi haig d'anar.

—No, si la teva mare i jo ens hi oposem. Ets massa petita, la missió pot ser perillosa, no estàs preparada... Si fem una reclamació formal a en Reiter, el mag tornarà a la riera Blanca i agafarà un altre còdol. Alguna vegada ja ha passat, això.

—Sí —va admetre l'Afra—, ja ho recordo. Va ser aquell cop que en Reiter va llegir el nom d'aquell bron jove que s'acabava de trencar la cama just quan tornava de la font per omplir els cànirs del banquet de la nit de les coses perdudes. Aleshores, en Reiter va haver de tornar a la riera i agafar un altre còdol.

—Ho veus, filla? La teva mare i jo direm que ets massa petita i que no hi pots anar. Segur que en Reiter i tots els altres ho entendran.

—En Muç i en Curial no tenen pas gaires més llunes que jo i segur que els seus pares no faran cap reclamació —va protestar l’Afra—. Mira’ls que contents que estan de saber que els seus fills són els escollits.

—No, si jo també estic content... només que et veig tan petita...

—Pare, si us plau, deixa que hi vagi i no reclamis res. El meu nom era al còdol i això deu voler dir alguna cosa.

Aleshores, es va acostar la mare de l’Afra, que havia estat darrere d’en Sigrau tota l’estona, perquè era la segona cap electa de Dorf i, en les reunions oficials com aquella, havia de ser sempre a prop del primer cap.

—Afra —li va preguntar, molt seriosa però també molt emocionada—, tu vols anar aquesta nit a les Fondalades Tenebroses?

—Sí, mare, hi vull anar.

—Doncs, vés, apa, i no fem esperar més en Reiter.

L’Afra, amb la seva túnica blanca ben ornada de trossets de quars blau i de pètals de margarida, va travessar lentament la rotllana de brons. Era conscient del gran pas que feia aquella nit i una emoció molt fonda, però molt serena

també, li pujava des del mig de les entranyes. Es va notar els ulls molls i es va adonar que era a punt de plorar. Però de cap de les maneres l'Afra volia plorar en aquella nit tan especial, ni que fos d'emoció. Empassant-se fortament una alenada d'aire, va arribar, contenta i feliç, al costat d'en Curial, en Muç, en Lleir i en Reiter.

